

Työryhmä/komissio	Metsäpalokomissio, Forest Fire Commission
Raportoija	Petri Lyttinen, palomestari Itä-Uudenmaan pelastuslaitos Komission varsinainen jäsen
Kokousajankohta ja – paikka	Postojna, Slovenia 14.-17.5.2024

Kokouksen 1. päivä.

Kokouksen varsinainen ohjelma alkoi tiistai aamuna komission puheenjohtajan Jean Marc Bedognin avaus puheenvuorolla. Kokoukseen osallistui puheenjohtajan sekä tämän sihteerin lisäksi 22 henkilöä Sloveniasta, Portugalista, Unkarista, Bulgariasta, Kreikasta, Belgiasta, Ranskasta, Tsekistä, Kroatiasta, Itävallasta, Saksasta ja Suomesta sekä kaksi Teamsin välityksellä. Nämä olivat komission sihteeri Zisoula Ntasiou Kreikasta, joka myös valittiin edellisessä General Assemblyssä Oslossa yhdeksi CTIF:n varapresidenteistä sekä Norjan edustaja Ove Stokkeland. Valitettavaa, että Espanja ja Italia puuttuvat komissiosta.

Ensimmäisen päivän aiheina olivat terveiset Washingtonin World Fire Fighting congressista sekä pakolliset esitelmät isäntämaan pelastustoimen järjestelyistä. Slovenia pelastustoimi perustuu kolmeentoista vakinaiseen pelastusasemaan ja yli 1300 vapaaehtoiseen asemaan. Pelastustoimeen kuuluu kaikkiaan yli 66.000 henkilöä. Virka-asemia on seitsemän ja erikoistumisia jopa 29.

Saksan edustaja kertoi, että heillä 90% pelastajista on vapaaehtoisia. Kunnan tekninen päällikkö saattaa toimia oman toimensa ohella myös palopäällikkönä. Riippuen osavaltiosta, vakinaista väkeä saattaa olla vasta yli 50.000 asukkaan kunnassa, jossain osavaltiossa vasta yli 150.000 asukkaan kunnassa.

Slovenian GFFF-V moduulin sertifiointiprosessin aikana huomattavat puutteet, jotka voisivat olla hyödyllisiä myös Suomen moduulia ajatellen;

- Enhanced safety and security: firefighter self-protection kit, medical kit, additional PPE, All-terrain ambulance 4x4
- Autonomy and self-sufficiency: repair workshop container, command and coordination container, WASH system, fuel reservoir for pick-up
- Transport: 4x4 command vehicle, 2x pick-up, 2x crew transport van 4x4, UTV
- Communication: GIS, handheld GPS, Starlink, Satellite phone
- Training
- EU visibility

Slovenian pelastustoimen metsäpalojen torjuntaan ja sammuttamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat tällä hetkellä kovan kehittämisen kohteena. Näihin lukeutuvat mm. neljän Air Tractor -sammutuslentokoneen hankinta (23M€ kokonaiskustannukset), lentäjien kouluttaminen Espanjassa, sammutusvesisäiliöiden 10-27t m3 lisääminen vuorille, palomiesten henkilökohtaisten varusteiden sekä taitojen kehittäminen ym.

Slovenialaiset ovat kehittäneet ja myös harjoitelleet uusien sammutustaktiikoiden käyttöä, varsinkin rinteillä tapahtuvissa maastopaloissa. Erona Suomeen on se, että käytettävä paine on normaalisti 20bar, jota voidaan nostaa tarvittaessa maksimissaan 40 baariin. Slovenialaiset ovat tilanneet erikoisvalmisteisia Storz -liittimiä, jotka kestävät kyseistä painetta mutta ongelmaksi muodostuu jakoliittimien ja suihkuputkien tiivisteet, jotka ovat ketjun heikoin lenkki. Pääjohtona käytetään 42mm letkua ja uutena taktiikkana on käyttää jakoliittintä jokaisen neljän 25mm työjohdon jälkeen. Näistä liittimistä jatketaan taas neljällä 25mm letkulla mutta toisesta haarasta maksimissaan kahdella. Tällä taktiikalla on päästy 1,3km letkupituuteen sekä 350 m korkeuseroon ilman korotuspumppua. Kalusto kuljetetaan kohteeseen selkärepuissa, joista puolet on pääjohtoa ja puolet työjohtoa.

Päivä jatkui muutamilla eri maiden pitämällä esitelmillä. Näitä olivat Portugalin esitys maan metsäpalojen valvontajärjestelmästä, Kreikan esitys muutamista viime vuoden paloista, Saksan valmistautuminen vuoden 2024 maastopalokauteen sekä erittäin tieteellinen tutkimus ”märän” veden ominaisuuksista. Ranskan esityksessä keskityttiin palotyyppin muuttumiseen ilmaston lämpenemisen myötä. Pitkään jatkunut kuivuus ja korkea kuumuus aiheuttavat pohjakasvillisuuden kuoleamisen ja kuivumisen paikalleen, joka puolestaan lisää osaltaan palokuormaa. Myös palon leviäminen perinteisestä kolmiopalosta pyörrepaloksi on aiheutunut ilmaston lämpenemisen myötä. Kuuma ja paksu savu ei enää saa happea palaakseen, vaan sen on otettava sitä maasta aiheuttaen eräänlaisen ”palopyörteen”. Tällaisia paloja on mahdoton sammuttaa ilmasta käsin, vaan ainoaksi keinoksi jää vastatulen sytyttäminen. Päivän viimeisenä esityksenä oli Unkarin edustajan referointi alkuvuodesta, ERCC:ssä käydystä maastopalokauden avauksesta. Tässä tilaisuudessa keskusteltiin mm. moduulien factsheeteistä ja yhtenäistämistä sekä valmiussiiirtoihin valmistautumisesta.

Oma esitykseni keskittyi enemmänkin vuoden 2023 Suomen ja Euroopan metsäpalotilastoihin, jotka oli koottu EFFISIN tietokannasta sekä Suomen valmiuteen metsäpalojen torjunnassa.

Illan ohjelmassa oli tutustuminen paikalliseen paloasemaan sekä illallinen paikallisella viinitilalla.

Jo ensimmäisen päivänä aikana kävi selväksi, että Suomessa on vielä paljon opittavaa maasto- ja metsäpalojen tutkimuksessa ja erilaisten palojen käyttäytymisessä. Vielä on aikaa valmistautua pahimpaan mutta jos ei tätä tilaisuutta nyt käytetä hyväksi, saattaa se pian olla myöhäistä ja silloin saattaa se ruskea tavara osua tuulettimeen.

Kokouksen 2. päivä.

Toisen päivän alussa kuultiin esitys Slovenian poliisin helikopteryksikön toiminnasta sekä avusta maastopaloihin liittyen. Yksikön tukikohta sijaitsee Ljubljanan lentokentällä. Henkilöstöä on 45 ja helikoptereita 7. Lisäksi heillä on 10.000 litran säiliöauto, joilla pystyvät tankkaamaan helikoptereita kenttäolosuhteissa.

Seuraava esitys koski Slovenia Civil Protectionin UXO (unexploded ordance) -ryhmän toimintaa. Tämä ryhmä toimii työnsä ohella ja osa heistä työskentelee myös sopimuspalomiehinä. Poliisilla on lisäksi oma UXO -ryhmä, jonka keskittyy rikosperusteisten tapausten hoitamiseen. Lähes koko Slovenia on katettu erilaisilla räjähtämättömillä ammuksilla ensimmäisen- ja toisen maailmansodan sekä Jugoslavian sodan ajoilta. 1980 luvulla löydettiin pahimmillaan yli 40.000 ammusta vuodessa, nykyäänkin vielä 10-15.000. Nämä aiheuttavat ongelmia maastopalojen aikana ja tämän johdosta koko maa on kartoitettu ammusten varalta ja samalla luotu eri alueille riskikertoimet matalasta korkeaan. Näiden kertoimien perusteella pelastustoimi reagoi alueella oleviin paloihin. Tämän samaisen ongelman kanssa taistelevat myös muut entiset Balkanin maat ja viime aikoina ongelma on noussut esille myös mm. Ranskassa.

Onko Puolustusvoimat Suomessa kartoittanut sodan aikaisia tykistötukikohtia, ammusvarastojen paikkoja ym. mahdollisten maassa vielä jäljellä olevien ammusten varalta? Jos nämä ovat aiheuttaneet ongelmia muualla, miksi ei myös meillä, maastopalon osuessa paikkaan, jossa vielä ammuksia on?

Iltapäivän ohjelmassa oli vierailu Postojnan kuuluisaan tippukiviluolaan, joka on kaikkiaan 24 km pituinen. Turistikierros on pituudeltaan kuitenkin vain 5,5km. Yhtenä luolan erikoisuutena ovat siellä asuvat yli 110 erilaista eläinlajia, joista kuuluisin jopa yli 100 vuotiaaksi elävä ihmiskala Olmi, Proteus anguinas.

Toisen päivän illalla vuorossa oli tutustuminen Ljubljanan pääpaloasemaan sekä opastettu kaupunkikierros ja illallinen perinteisessä slovenialaisessa ravintolassa.

Komissioedustajien jakauma kentän ja tieteen välillä muuttunut huomattavasti. Tällä hetkellä puolet ovat tohtoreita ja professoreita ja puolet kentän väkeä ja heihin lukeutuvat myös kaikki ministeriötason ihmiset.

Kokous oli antoisa ja mielenkiintoinen ja oli taas hyvä saada kattaus siitä, mitä muualla Euroopassa on meneillään maastopalojen torjunnan suhteen.

Komission seuraava kokous 2.-6.12.2024 Prahassa.